

Usmernenie Komisie
k colnoprávnym otázkam súvisiacim s
núdzovou situáciou vyvolanou COVID-
19

www.prosman-pavlovic.sk

Usmernenie k colnoprávnym otázkam súvisiacim s núdzovou situáciou vyvolanou COVID-19

© 2017 PROSMAN A PAVLOVIČ advokátska kancelária s.r.o.

Úvod

V dôsledku krízy vyvolanej pandémie COVID-19 sa objavili otázky v súvislosti s uplatňovaním colných ustanovení, ktoré sa týkajú colného rozhodovacieho procesu, colných režimov a colných formalít.

Európska komisia preto pripravila dokument, v ktorom približuje jednotlivé inštitúty už obsiahnuté v platnej colnej legislatíve, ktoré môžu zainteresované strany použiť pri dovoze, vývoze a tranzite tovaru v aktuálnej situácii spôsobenej pandemiou vírusu COVID-19. Originál usmernenia Európskej komisie pripájame v prílohe.

Pre nižšie uvedené konkrétne prípady bolo identifikovaných niekoľko existujúcich ustanovení, ktoré poskytujú platné riešenia v tejto výnimočnej situácii.

Cieľom tohto dokumentu je poskytnúť zainteresovaným stranám usmernenie o praktických riešeniach, ktoré poskytuje súčasný právny rámec, s cieľom zabezpečiť jednotné uplatňovanie Colného kódexu Únie aj v tomto období krízy. Nakoľko sa situácia môže rýchlo vyvíjať a bude si tak vyžadovať ďalšie usmernenia týkajúce sa ďalších otázok, tento dokument sa bude podľa potreby aktualizovať.

1. Elektronický obchod – Posilnenie colného zastúpenia

Z dôvodu dočasnej nedostupnosti personálu, sa poštovní operátori v celej Európe snažia vyrovnáť s dodaním obrovského množstva zásielok pochádzajúcich z elektronického obchodu a splniť si tak svoje povinnosti. Rovnakej situácii čelia expresní dopravcovia a colní zástupcovia, ktorí konajú v mene spotrebiteľov, s cieľom prepustiť zásielky nízkej hodnoty (hodnota nižšia ako 150 EUR) do voľného obehu.

Získanie splnomocnení od príjemcov, ktorí môžu byť obmedzení následkami pandémie COVID-19, môže predstavovať významnú dodatočnú administratívnu záťaž pre všetky kategórie hospodárskych subjektov.

CKÚ v článku 19 ods. 2, druhý pododsek dáva možnosť colným orgánom upustiť od požiadavky o poskytnutí dôkazu, že zastupovaná osoba (t. j. príjemca) poskytla splnomocnenie.

Vzhľadom na osobitné okolnosti súvisiace s krízou COVID-19, by mohli colné orgány počas krízy uplatňovať dané ustanovenie bez toho, aby požadovali dôkaz o splnomocnení poštových operátorov, expresných dopravcov alebo colných zástupcov pre colné konanie, ktoré vykonávajú v mene príjemcu.

2. Colné rozhodnutia

a) Nové žiadosti pre colné rozhodnutia – iba nevyhnutné

V súčasnej mimoriadnej situácii môžu hospodárske subjekty vyžadovať určité naliehavé colné povolenia na zabezpečenie fungovania dodávateľského reťazca a voľného pohybu základných tovarov potrebných v členských štátoch.

Článok 22 ods. 2 CKÚ a článok 11 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2015/2446 ukladajú colným orgánom povinnosť prijať žiadosti o rozhodnutie, ktoré spĺňajú všetky podmienky. Colné orgány preto nie sú zo zákona oprávnené odmietnuť žiadosti o colné rozhodnutia, ktoré spĺňajú zákonné podmienky.

V súčasnej situácii sú však hospodárske subjekty dôrazne vyzývané, aby požiadali o nevyhnutné colné rozhodnutia, aby sa colné orgány mohli sústrediť na najliehavejšie požiadavky.

b) Predĺženie lehoty na prijatie rozhodnutí o žiadostiach, ktoré už boli podané

Posledný pododsek článku 22 ods. 3 CKÚ stanovuje výnimku zo 120-dňovej všeobecnej lehoty stanovenej v tom istom ustanovení na vydanie colných rozhodnutí a /alebo udeľovanie povolení.

Dané ustanovenie umožňuje predĺžiť lehotu na vydanie rozhodnutia na základe žiadosti žiadateľa, pokiaľ žiadateľ žiada o predĺženie s cieľom zabezpečiť splnenie podmienok a kritérií. Takáto situácia môže napríklad nastať, keď žiadatelia nemôžu povoliť vstup a výkon kontroly colným orgánom vo svojich priestoroch z dôvodu obmedzenia pohybu a karanténnych opatrení. V takýchto prípadoch by mohli požiadať colné orgány, aby takúto kontrolu preložili z dôvodu obmedzení, ktoré sa uplatňujú vo viacerých členských štátoch. Takéto žiadosti by predstavovali žiadosti hospodárskych subjektov o predĺženie na vykonanie úprav s cieľom zabezpečiť splnenie podmienok a kritérií.

3. Colný dlh a záruky

a) Možnosti zohľadniť vážne ťažkosti hospodárskych subjektov

Pokiaľ ide o možné platobné spôsoby, aj keď nie je možné všeobecné oslobodenie, niekoľko ustanovení v rámci súčasných právnych predpisov umožňuje colným orgánom, prípad od prípadu, zohľadniť vážne hospodárske alebo sociálne ťažkosti dlžníka na základe žiadosti subjektu a za predpokladu, že sa dodržia podmienky stanovené týmito ustanoveniami. Je na subjekte, aby podložil dokladmi pravdepodobnosť hospodárskych a sociálnych ťažkostí:

– článok 45 ods. 2 a 3 CKÚ umožňuje colným orgánom odložiť vykonateľnosť colného rozhodnutia, a to aj bez záruky, keď sa na základe dokladmi podloženého posúdenia preukáže, že poskytnutie takejto záruky by dlžníkovi pravdepodobne spôsobilo vážne hospodárske alebo sociálne ťažkosti;

– článok 112 ods. 1 a 3 CKÚ stanovuje, že colné orgány môžu upustiť od požiadavky na záruku alebo od účtovania úverového úroku, ak sa na základe podloženého posúdenia preukáže, že by to mohlo spôsobiť vážne ekonomické alebo sociálne ťažkosti;

– článok 114 ods. 3 CKÚ umožňuje, že colné orgány môžu od účtovania úroku z omeškania upustiť, ak sa na základe podloženého posúdenia preukáže, že by to mohlo vyvolať vážne ekonomické alebo sociálne ťažkosti;

– článok 89 ods. 3 delegovaného nariadenia ustanovuje, že colné orgány za istých podmienok môžu pozastaviť lehotu na zaplatenie colného dlhu, v súvislosti s ktorým je podaná žiadosť o odpustenie cla. Ak tovar, ktorý je predmetom takejto žiadosti, už nie je pod colným dohľadom, colné orgány nevyžadujú záruky, ak sa preukáže, že poskytnutie takejto záruky by pravdepodobne spôsobilo dlžníkovi hospodárske a sociálne ťažkosti;

– článok 91 ods. 2 písm. b) delegovaného nariadenia ustanovuje pozastavenie lehoty na zaplatenie colného dlhu, ktorý vznikol nedodržaním povinnosti, a to aj bez záruky, ak sa preukáže, že poskytnutie takejto záruky by pravdepodobne spôsobilo dlžníkovi hospodárske a sociálne ťažkosti.

b) Prekročenie limitov na záruky

Prekročenie limitov na záruky nie je právne možné mimo rámca súčasných právnych predpisov o záruke v zníženej výške alebo o upustení od poskytnutia záruky (článok 95 ods. 2 a 3 CKÚ).

Komisia však v súčasnosti prijíma opatrenia, prostredníctvom ktorých sa zabezpečí, aby dočasný vstup tovarov pre obeť pandemickej krízy v súvislosti s COVID-19 bol oslobodený od cla a DPH, čo by de facto znamenalo upustenie od požiadavky na záruku na tento konkrétny tovar.

4. Vstup tovaru

4.1 Lekárske, chirurgické a laboratórne vybavenie na urgentné ošetrenia

a) Predbežné colné vyhlásenie o vstupe

Lekárske, chirurgické a laboratórne vybavenie nie je oslobodené od povinnosti podať predbežné colné vyhlásenie o vstupe, a to ani v núdzových prípadoch. Avšak článok 127 ods. 7 CKÚ ustanovuje na tento účel možnosť použitia obchodných, prístavných alebo prepravných dokumentov pod podmienkou, že takéto dokumenty obsahujú potrebné údaje z predbežného colného vyhlásenia o vstupe a sú k dispozícii v stanovenej lehote pred príchodom tovaru do EÚ.

b) Predloženie tovaru colným orgánom

Tovar, ktorý nie je tovarom Únie, vstupujúci na colné územie EÚ sa musí predložiť colným orgánom. Aj keď v princípe nie je možné upustiť od tejto povinnosti v prípade lekárskeho, chirurgického a laboratórneho vybavenia, takéto predloženie sa môže považovať za splnené aj ústnym vyhlásením takeého tovaru pre dočasný vstup (viď bod 7(a) nižšie).

c) Dovoz ľudských orgánov a kostnej drene určených na transplantáciu v EÚ

Za účelom ich včasného dodania a použitia, colné formality na dovoz orgánov a iného ľudského a živočíšneho tkaniva v súčasnej núdzovej situácii by mali byť minimálne, aby nedochádzalo k ich oneskorenému prepusteniu do voľného obehu.

Zjednodušenie v tejto súvislosti predstavuje zmena v článku 138 písm. h) delegovaného nariadenia, ktorý sa má prijať ako súčasť balíka zmien k delegovanému nariadeniu. Dané ustanovenie umožňuje, že orgány a iné ľudské alebo živočíšne tkanivá alebo ľudská krv, ak neboli navrhnuté inými prostriedkami, sa považujú za navrhnuté na prepustenie do voľného obehu ktorýmkoľvek z úkonov uvedených v zmenenom a doplnenom článku 141 ods. 1 delegovaného nariadenia (vyhlásenie akýmkoľvek iným úkonom). Táto možnosť by sa mala vzťahovať aj na dovoz kostnej drene, ktorá môže byť považovaná za ľudský orgán alebo tkanivo určené na transplantáciu.

Za účelom zjednodušenia dovozu kostnej drene v súčasnej krízovej situácii, Európska Komisia zmení a doplní článok 138 písm. h) so spätnou účinnosťou od 15. marca 2020¹. To umožní dovozcom, aby už využili dané riešenie na zjednodušenie procesu prepustenia tohto tovaru v súčasnej krízovej situácii. Príslušné vnútroštátne orgány však naďalej zodpovedajú za zabezpečenie dodržiavania príslušných vnútroštátnych, európskych alebo medzinárodných pravidiel upravujúcich prepravu a obchod s týmto tovarom.

4.2 Ostatné kategórie tovaru

a) Predloženie tovaru colným orgánom

Hospodárskym subjektom sa odporúča, aby v čo najväčšej miere využívali colný režim tranzit Únie alebo spoločný tranzitný režim, TIR alebo použili colné vyhlásenia podané pred predložením tovaru s cieľom urýchliť prekračenie hraníc a optimalizovať colné kontroly na vonkajších hraniciach EÚ.

b) T2L

Hospodárskym subjektom sa odporúča, aby zvážili pohyb tovaru spôsobom, že budú mať prospech z domnienky statusu Únie v súlade s článkom 119 ods. 2 delegovaného nariadenia.

Colné orgány môžu na vnútroštátnej úrovni nájsť spôsoby, ako dočasne akceptovať kópie T2L namiesto originálov, pokiaľ pretrvávajú okolnosti, ktoré neumožňujú včasné predloženie originálov. Mali by sa však uplatňovať kontroly po prepustení alebo iné opatrenia.

5. Colné režimy

a) Tovar dočasne uskladnený dlhšie ako 90 dní

Nakoľko maximálna lehota v trvaní 90 dní na dočasné uskladnenie tovaru nemôže byť predĺžená bez zmeny a doplnenia CKÚ, pre tovar, ktorý nie je navrhovaný do colného režimu (alebo spätne vyvezený) v rámci danej lehoty, vzniká colný dlh. Ak nedôjde k prepusteniu tovaru do colného režimu alebo k jeho spätnému vývozu z dôvodu okolností súvisiacich so šírením ochorenia COVID-19, hospodársky subjekt sa môže odvolať na vyššiu moc. Colné orgány posúdia každú situáciu zvlášť a ak to podmienky odôvodňujú, uplatnia spravodlivý nárok v súlade s článkom 120 CKÚ alebo upravia situáciu tovaru v súlade s článkom 124 ods. 1 písm. h) CKÚ. Nemalo by to však viesť k situácii, keď sa za tovar zostávajúci vo voľnom obehú vôbec nezaplatí clo.

b) Možnosť používať zjednodušené colné vyhlásenia bez predchádzajúceho súhlasu

Takúto možnosť predpokladá CKÚ pod podmienkou, že zjednodušené colné vyhlásenie sa použije nepravidelne alebo príležitostne. Absencia definície pojmu „pravidelné používanie“ umožňuje istú mieru flexibility.

c) Lehota na predloženie dodatočného colného vyhlásenia

Lehoty na predloženie dodatočného colného vyhlásenia uvedené v článku 146 delegovaného nariadenia sa určujú podľa dátumu, keď dôjde k zápisu do účtovnej evidencie, čo sa neaplikuje v prípade nepredvídateľných okolností alebo v prípade vyššej moci.

Preto, ak hospodársky subjekt nedokáže dodržať lehotu na predloženie dodatočného colného vyhlásenia z dôvodov spojených s pandemiou COVID-19, mal by o tom čo najskôr informovať colný úrad dohľadu. Žiadosť o predĺženie lehoty musí byť predložená colným orgánom a odôvodnená náležite opodstatnenými, nepredvídateľnými okolnosťami.

d) Predloženie tovaru na schválených miestach

Predloženie tovaru colným orgánom by sa malo uskutočniť na „mieste schválenom colnými orgánmi“ podľa článku 139 ods. 1 CKÚ. Dané zjednodušenie umožňuje obchodníkom predložiť tovar, napr. kritický tovar, priamo v ich priestoroch.

e) Dlhšia lehota na opravu vyhlásení

V súlade s článkom 173 ods. 3 CKÚ, po prepustení tovaru môže deklarant požiadať o opravu colného vyhlásenia do troch rokov od dátumu prijatia colného vyhlásenia, aby si mohol splniť povinnosti týkajúce sa prepustenia tovaru do dotknutého colného režimu. V prípade vyhlásení podaných počas krízy spojenej s COVID-19, táto lehota by mala byť dostatočná na to, aby hospodárske subjekty mohli požiadať o opravu.

6. Tranzit

¹ Ostatné opatrenia uvedené v zmene a doplnení k delegovanému nariadeniu sa začnú uplatňovať po nadobudnutí účinnosti zmeny a doplnenia t. j. 20 dní po zverejnení právneho textu v úradnom vestníku. K uverejneniu dôjde po tom, ako Európsky parlament a Rada podrobne preskúmajú text, ktorý Komisia prijala. Táto lehota zvyčajne trvá dva mesiace, ale môže byť aj predĺžená.

a) Lehoty na predloženie tovaru colnému úradu určenia (článok 297 a 306 ods. 3 vykonávacieho nariadenia)

Hospodárske subjekty môžu očakávať, že colný úrad odoslania pri stanovení lehoty, v rámci ktorej sa má tovar predložiť colnému úradu určenia, zohľadní možné dlhšie prepravné časy z dôvodu opatrení proti šíreniu ochorenia COVID-19.

Ak je tovar predložený colnému úradu určenia po uplynutí tejto lehoty, colný orgán môže predpokladať, že meškanie nebolo spôsobené dopravcom.

b) Lehoty na výsledky kontroly

Lehota na odoslanie výsledkov kontroly sa môže predĺžiť na šesť dní v súlade s článkom 309 ods. 1 vykonávacieho nariadenia.

c) TIR

Dopravcovia by mohli požiadať colné orgány, aby povolili použitie postupu TIR iba na papieri, ak je to za súčasných okolností nevyhnutné v kontexte pravidiel o kontinuite činností.

d) Nákladný list CIM ako colné tranzitné vyhlásenie pre železničnú dopravu (články 24, 30,33 a nasl. TDA²)

Niektoré colné správy (NL, AT, CH³) v kontexte tohto postupu dočasne súhlasili s prijímaním naskenovaných kópií papierového dokumentu (dokumentov), ktoré sa následne overujú a zúčastnené subjekty sú o tom informované.

7) Osobitné colné režimy

a) Použitie colného režimu dočasné použitie

Súčasná situácia by sa mohla považovať za „katastrofu“ v zmysle článku 221 delegovaného nariadenia. Preto by všetok tovar, ktorý je prinesený na colné územie EÚ s cieľom čeliť tejto „katastrofe“ v súvislosti s COVID-19, napr. sanitky či podporné lekárske vybavenie, mohol byť navrhnutý do colného režimu dočasné použitie s úplným oslobodením od dovozného cla. Článok 139 delegovaného nariadenia môže povoliť, aby bol tento tovar navrhnutý akýmkoľvek iným úkonom, napr. samotným prekročením hranice v súlade s článkom 141 ods. 1 písm. d) delegovaného nariadenia.

Ďalšou možnosťou by bolo podať ústne colné vyhlásenie v súlade s článkom 136 ods. 1 delegovaného nariadenia. V tomto prípade sa musí vyplniť formulár, ktorý je uvedený v prílohe 71-01 (viď článok 165 delegovaného nariadenia). Colné orgány môžu povoliť dlhšiu lehotu, ktorá nesmie presiahnuť 120 dní od dátumu prepustenia tovaru (viď článok 166 ods. 2 CKÚ a článok 147 ods. 2 delegovaného nariadenia).

Rovnaký prístup sa môže uplatniť na dočasné použitie lekárskeho, chirurgického alebo laboratórneho vybavenia uvedeného v článku 222 delegovaného nariadenia akýmkoľvek iným úkonom v súlade s článkom 139 delegovaného nariadenia alebo ústnym vyhlásením na základe článku 136 ods. 1 písm. d) delegovaného nariadenia.

b) Možnosť predĺženia lehoty na spätný vývoz tovaru v colnom režime dočasné použitie

Keďže mnohé hospodárske subjekty museli zatvoriť svoje priestory a prestať pracovať, môže byť pre nich nemožné, aby v stanovenej lehote spätne vyviezli tovar navrhnutý do colného režimu dočasné použitie prostredníctvom karnetov ATA.

V takých prípadoch článok 251 ods. 3 CKÚ umožňuje za mimoriadnych okolností (ako napr. COVID-19) držiteľovi povolenia, aby požiadal colné orgány o predĺženie lehoty na spätný vývoz tovaru navrhnutého do colného režimu dočasné použitie. Platí to bez ohľadu na druh colného vyhlásenia na prepustenie tovaru do colného režimu dočasné použitie. V prípade, že sa na tento účel použil karnet ATA, nie je potrebné vydať nový karnet ATA, nakoľko ustanovenie článku 14 Istanbulskeho dohovoru používa slovo „môže“.

c) Použitie colného režimu aktívny zušľachtovací styk

V prípade liekov sa môže použiť colný režim aktívny zušľachtovací styk, ak sú povolené obvyklé spôsoby zaobchádzania (viď článok 256 ods. 3 písm. b) CKÚ a príloha 71-03 delegovaného nariadenia). Colné zjednodušenie uvedené v článku 324 ods. 1 písm. e) vykonávacieho nariadenia sa môže použiť vo väčšine prípadov, nakoľko väčšina lekárskeho výrobkov je oslobodená od dovozného cla (viď, okrem iného, kapitolu 30 Spoločného colného sadzovníka). To znamená, že dodanie takýchto výrobkov môže podliehať článku 324 ods. 1 písm. e) vykonávacieho nariadenia, to znamená, že takéto dodanie sa považuje za spätný vývoz.

² Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2016/341 zo 17. decembra 2015, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013, pokiaľ ide o prechodné pravidlá pre určité ustanovenia Colného kódexu Únie, keď príslušné elektronické systémy ešte nie sú funkčné, a ktorým sa mení delegované nariadenie (EÚ) 2015/2446

³ Zoznam bude doplnený do 31. marca 2020

8) Výstup tovaru

a) Zásobenie lodí

Zásobenie lodí predstavuje tovar a vybavenie určené na použitie na palube lode posádkou, nie je určené na vývoz. Podľa článku 269 ods. 2 písm. c) CKÚ sa colný režim vývoz neuplatňuje na zásobenie lodí. Lode opúšťajúce prístavy EÚ sa považujú za lode opúšťajúce EÚ (aj v prípade, ak ide o plavbu medzi dvoma prístavmi EÚ - námorné právo), a preto zdravotnícke zásoby na palube podliehajú vývozným formalitám, aj keď nie sú formálne prepustené do colného režimu vývoz.

Lode musia mať na palube lekárne (Smernica Rady 92/29/EHS z 31. marca 1992 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na zvýšenie lekárskej starostlivosti na palubách plavidiel), a preto by sa im malo umožniť opustiť prístavy EÚ, prevážajúc ochrannú výstroj a lieky pre lekárne na palube, ktoré zásobujú svoje posádky.

Nariadením (EÚ) 2020/402 z 14. marca 2020 bol preto tento špecifický druh "zásobenie lodí" vyňatý z vývozných obmedzení na osobné ochranné pomôcky.

Ďalšie otázky týkajúce sa colných záležitostí Nariadenia (EÚ) 2020/402 sa riešia v samostatnom špecifickom usmerňovacom dokumente.

b) Možnosť odložiť zrušenie platnosti colného vyhlásenia na vývoz alebo spätný vývoz

Hospodárske subjekty požiadali o predĺženie lehoty na výstup tovaru z colného územia bez toho, aby colný úrad vývozu zrušil vyhlásenie o vývoze alebo vyhlásenie o spätnom vývoze.

Ak colný úrad vývozu nedostal žiadnu informáciu alebo dôkaz o tom, že tovar opustil colné územie EÚ do 150 dní od dátumu prepustenia tovaru do colného režimu vývoz, spätný vývoz alebo pasívny zušľachtovací styk, colný úrad môže zrušiť platnosť príslušného colného vyhlásenia v súlade s článkom 248 delegovaného nariadenia.

Vzhľadom na súčasné výnimočné okolnosti sa odporúča, aby colný úrad vývozu nezačal takéto konanie o zrušení platnosti colného vyhlásenia, pokiaľ to výslovne nežiada príslušný deklarant.

Vydala

PROSMAN A PAVLOVIČ advokátska kancelária s.r.o.

Hlavná 31, 917 01 Trnava

Slovenská Republika

Zodpovedný za obsah

JUDr. Tomáš Pavlovič, advokát a partner

Tento informačný list je nezáväznou informačnou publikáciou slúžiacou na všeobecné informačné účely a celý jeho obsah je duševným vlastníctvom spoločnosti Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o.